

Česká bioklimatologická společnost Praha

Sekretariát: Boční II 1401, 141 31 Praha 4 - Spořilov

I n f o r m a č n í z p r a v o d a j

pro členy Společnosti

č. 40

Praha, prosinec 2010

Sestavil: RNDr. Jaroslav Střeščík, CSc.

ISSN 1212-3420

Naše Společnost v roce 2010

Vážené dámy a vážení pánové,

v posledních letech mám pocit, že nedochází jen ke globálnímu oteplování, ale také ke zrychlení času. Doslova v krajním termínu jsme stihli pro „život“ naší Společnosti zásadní krok, a to konání Valné hromady. Tady se právě ukázalo, jak rychle čas běží, v rámci jednotlivých akcí rychle uběhlo tříleté období činnosti a bylo nutné provést vyhodnocení a říci si jak dále pokračovat.

Na chvíli bych se k hodnocení naší činnosti zastavil. Nebude vinou výboru, že naše řady pomalu, ale jistě řádnou, nových členů nepřibývá tolik, aby stačili nahradit ty, kteří končí, protože již odcházejí do důchodu, případně již nechtějí být členy, protože to dnes není „nutné“. Jak jsem si ověřoval, tento problém není jen v naší Společnosti, ale je víceméně běžný. Ale pochopitelně stojí za úvahu. Při jednáních výboru jsme se snažili najít řešení, jak postupovat, abychom dále udrželi naši Společnost aktivní. Odpověď je v podstatě jednoduchá, musí být atraktivní, přitažlivá, musí dávat možnosti uplatnit se, publikovat, apod. Toto konstatování není nic mimořádného, je obecně známé, najdeme ho ve všech oborech, nejen u vědeckých společností. Problém je „JAK“ toto vše zajistit.

Jednání Valné hromady nakonec vyústilo ke schválení několika změn. Za zásadní považuji, že bylo schváleno abychom do stanov nově zařadili odstavec 4 ve znění „ČBKS vyvíjí vědeckou a výzkumnou činnost v oboru bioklimatologie a příbuzných vědách“. Proč toto doplnění. Máme představu, že takto se bude moci naše Společnost podílet na řešení projektů, a tím zajisti možnosti pro pořádání konferencí a dalších akcí, na které v současné době chybí prostředky. Změn ve

stanovách bylo několik, jsou uvedeny samostatně. Přesto ještě připomenu, že došlo ke změně v tradičním vymezení odborných sekcí. Došlo k rozdělení sekce bioklimatologie rostlin na sekci agrobioklimatologie a silvibioklimatologie a zřízení sekce technické bioklimatologie.

Důležitý je i výhled, co nás tedy čeká v roce 2011? Nejbližší akcí je konference **„Mikroklima a mezoklima krajinných struktur a antropogenních prostředí“**. V rámci naší česko-slovenské spolupráce budeme spoluorganizovat mezinárodní bioklimatologickou konferenci. Která bude na Zámku v Topolčiankách pod názvem **„Bioclimate 2011 – Bioclimate Source and Limit of Society Development“**. v Topolčiankách. Určitě budeme pořádat již 26. konferenci **„Aktuální otázky bioklimatologie zvířat 2011“**.

Jak se dále dočtete, i v roce 2010 jsme zajistili několik akcí, které dokládají potřebu bioklimatologie. Určitě k nim patřila mezinárodní konference **„Bioklima 2010“**, ale i další akce. Všem, kteří se na jejich zajištění podíleli, moc děkuji. Díky jejich aktivitě jsem optimistou i pro příští období.

Dámy a pánové, jménem vedení Společnosti Vám do nového roku přeji všechno nejlepší, hodně zdraví, štěstí a splnění všech Vašich přání.

Jaroslav Rožnovský

Zpráva o činnosti ČBkS v uplynulém volebním období

Odborná, vědecká a publikační činnost Společnosti se v uplynulém tříletém období stejně jako v letech předcházejících opírala o tři oborově specializované sekce. Stejně jako v jiných letech se vedení Společnosti soustředilo na aktivní účast při řešení již schválených projektů, na které dostává jistou malou dotaci od Akademie věd ČR. Tyto projekty byly v každém roce stejné, rovněž výše dotace se v průběhu let neměnila.

Projekt **I**, vydání Informačního zpravodaje pro členy Společnosti o pokrocích poznání v tomto interdisciplinárním oboru a o činnosti a výsledcích práce Společnosti. Od r. 1998 má Zpravodaj přiděleno ISSN 1212-3420.

Projekt **II**, spolupořádání pravidelné konference „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“, která se koná vždy v květnu v Úpici a jejímž hlavním pořadatelem je Hvězdárna v Úpici, přičemž na spolupořádání se podílí řada dalších institucí.

Projekt **III**, pořádání konferencí s meteorologickou tematikou, se zaměřením na problematiku rostlin, které se konají pravidelně v březnu nebo v dubnu na různých místech jižní Moravy.

Projekt **IV**, vydání publikace „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat“. Publikace obsahuje příspěvky přednesené na pravidelném jednodenním semináři se stejným názvem, který se koná vždy v prosinci v Brně.

Dotace od AV ČR spolu s vlastními prostředky získanými z placení členských příspěvků však nestačí na pokrytí všech nákladů spojených s pořádáním konferencí a proto je na těchto akcích nutné vybírat vložné. Pro členy Společnosti je příslušná částka vždy nižší než pro účastníky ostatní. Snahou pořadatelů je publikovat všechny přednesené příspěvky, v dnešní době většinou na CD, neboť pokud nejsou příspěvky publikovány, má příslušná konference zajisté nižší vážnost.

ČBkS úzce spolupracuje se Slovenskou bioklimatologickou společností. Stalo se již tradicí, že obě společnosti pořádají každý rok společné Česko-slovenské bioklimatologické konference. Tyto konference bývají třídní a pravidelně se konají v lichém roce na Slovensku a sudém roce v České republice, a to na různých místech. Téma bývá vždy velmi široké a zahrnuje bioklimatologii v celé šíři, i vědy související. Účast bývá z toho důvodu daleko vyšší než na specializovaných konferencích a seminářích. Na tyto konference není poskytována dotace a proto vložné bývá poněkud vyšší. Konferencí v České republice se zúčastňují převážně pracovníci z České a Slovenské republiky, ojediněle z jiných zemí, příspěvky jsou přednášeny česky nebo slovensky, výjimečně anglicky. Na konferencích na Slovensku bývá mnohem větší počet účastníků z jiných zemí, proto se většina příspěvků přednáší anglicky a takto je i publikována. Předpokládá se, že tento rozdíl mezi bioklimatologickými konferencemi v ČR a SR zůstane i nadále.

V posledních letech počet členů Společnosti mírně klesá následkem úbytku starších členů, bohužel i některých mladších, kteří ztratili o činnost v bioklimatologii zájem. Roste však počet nových mladších členů, aktivně pracujících, čímž se také snižuje dosud stále vysoký věkový průměr. Přírůstkem nových členů však dostatečně neodpovídá aktivní účast na konferencích

Společností pořádaných, v tomto ohledu jsou ještě velké rezervy. Současně se rychle mění zájem o jednotlivé sekce. V sekci bioklimatologie člověka, dříve nejpočetnější, je zaznamenán největší úbytek členů a prakticky žádný přírůstek. Naprostá většina nových členů se hlásí do sekce bioklimatologie rostlin, která se tak stala daleko nejpočetnější.

Statistické údaje

Stav členstva k 31. 12. 2009:

Sekce bioklimatologie člověka	20 členů
rostlin	43 členů, z toho jeden čestný
zvířat	10 členů
úhrnem	73 členů

Valné volební shromáždění členů České bioklimatologické společnosti

Valné volební shromáždění členů ČBkS se konalo dne 19. května 2010 v Městském kulturním domě v Úpici. Důvodem pro volbu tohoto místa a data byly zkušenosti s malou účastí na Valných shromážděních v minulosti. Ta se konala vždy v Praze a je pochopitelné, že pro mimo-pražské členy není únosné vážít cestu do Prahy pouze pro krátké zasedání. Letošní Valné shromáždění navazovalo na pravidelnou konferenci „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“, která se konala v Úpici, s předpokladem, že mnozí naši členové se této konferenci zúčastní a budou tedy přítomni i na Valném

shromáždění. Účast našich členů na konferenci však byla přesto nízká a tomu odpovídala i účast na Valném shromáždění. Přítomno bylo pouze 14 členů, z toho 3 z Úpice.

Řízením shromáždění byl pověřen člen výboru prof. Ilja Vyskot, za nepřítomného předsedu Společnosti. Po zvolení mandátové a volební komise byla přednesena krátká zpráva o činnosti, revizní zpráva a plán činnosti na další období, za nimiž následovala delší diskuse. Byl konstatován obecně malý zájem o členství v Bioklimatologické společnosti a ještě menší zájem o výkon kterékoli funkce v ní. S menším počtem členů je pak spojena celková menší aktivita a možnosti jejího finančního pokrytí, neboť z dotací je možno uhradit nejvýše 70% nákladů na určený projekt. Počet členů se neustále snižuje, avšak tento pokles se v posledních letech podařilo značně zpomalit. Přirozený úbytek členů, zvláště vyššího věku, je kompenzován přihláškami nových členů, mladších a aktivních. Přesto ani v současném ani v navrhovaném výboru není nikdo uveden jako náhradník či zástupce některého funkcionáře.

S touto přirozenou obměnou členské základny je spojena další skutečnost: skoro všichni noví členové se hlásí do sekce bioklimatologie rostlin, za posledních několik let ani jediný do sekce bioklimatologie člověka. Přitom právě v této sekci je úbytek členů největší. Sekce bioklimatologie rostlin má v současné době daleko největší počet členů. Proto bylo navrženo a schváleno rozdělení této sekce na sekci agrobioklimatologie a silviobioklimatologie (bioklimatologie lesa). Kromě toho byla zřízena nová, zatím málo početná sekce technické bioklimatologie.

Diskutována byla také dlouho odkládaná změna stanov Společnosti. Mnohá ustanovení ve stanovách jsou již dávno nefunkční z důvodu malého

počtu členů. Není proto nutné mít výbor a k tomu zvláště předsednictvo, ani výbory sekcí, které nelze personálně obsadit. Dále byl do stanov přidán bod, který výslovně stanoví, že Společnost vyvíjí vědeckou a výzkumnou činnost v oboru bioklimatologie a příbuzných vědách a další bod, který umožňuje hlasování *per rollam* prostřednictvím elektronické pošty. Plný text stanov bude k dispozici na webových stránkách Společnosti (<http://www.cbks.cz>) po jeho registraci Ministerstvem vnitra ČR.

Současně se změnou stavov bylo doporučeno také změnit sídlo (adresu) Společnosti. Společnosti bude mít nyní sídlo v budově pobočky ČHMÚ v Brně, Kroftova 43, PSČ 616 67. Důvodem ke změně adres je skutečnost, že převážná část členů výboru, včetně předsedy, sídlí na této adrese, resp. jinde v Brně, a že převážná část seminářů a konferencí se také koná v Brně nebo v okolí. Číslo bankovního účtu Společnosti ani webová adresa se nemění.

Poté byl tajnou volbou zvolen nový výbor Společnosti a jmenovitě předseda. Výbor byl rozšířen o dva členy v souvislosti se zřízením nových sekcí, dosavadní předseda pokračuje ve své funkci i nadále.

Usnesení

Valné volební shromáždění členů ČBkS se konalo dne 19. května 2010 v 16.30 hod. v Úpici za přítomnosti 14 členů.

Valné shromáždění schvaluje:

- zprávu o činnosti ČBkS v minulém funkčním období, přednesenou odstupujícím předsedou Společnosti RNDr. Ing. J. Rožnovským, CSc.,

- zprávu revizní komise vypracovanou Prof. Ing. J. Klabzubou, CSc., a Ing. V. Kožnarovou, CSc., a udělení absolutoria odstupujícímu výboru,
- tajnou volbu nového výboru na období 2010–2014 a jmenovitě nového předsedu Společnosti RNDr. Ing. J. Rožnovského, CSc.,
- plán činnosti ČBkS na období 2010-2014,
- zmocnění výboru Společnosti k případné úpravě členských příspěvků podle požadavků Rady českých vědeckých společností,
- zmocnění výboru Společnosti k doplnění výboru v případě neoče-kávaného odstoupení některého z jeho členů.
- možnost volby nového výboru ČBkS hlasováním přes internet nebo poštou a ukládá výboru, aby stanovil, jak při tom postupovat.
- rozdělení sekce bioklimatologie rostlin na sekci agrobioklimatologie a silviobioklimatologie.
- zřízení sekce technické bioklimatologie.
- změnu stanov ČBkS s platností od 1. ledna 2011.

Seznam členů výboru ČBkS zvoleného na období 2010–2013:

předseda RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., Ladova 5, 621 00 Brno-Řečkovice, pracoviště Český hydrometeorologický ústav, pobočka Brno, Kroftova 43, 616 67 Brno, tel. 541 211 957 e-mail: roznovsky@chmi.cz.

místopředsedkyně RNDr. Eva Marková, CSc., Radeč 39, 542 62 Úpice, pracoviště Hvězdárna v Úpici, tel. 499 881 731, e-mail: markova@obsupice.cz.

hospodář a organizační tajemník RNDr. Jaroslav Střeščík, CSc., Vyžlovská 44, 100 00 Praha 10, pracoviště Geofyzikální ústav AV ČR,

v.v.i., Boční II 1401, 141 31 Praha 4, tel. 267 103 321, e-mail:
jstr@ig.cas.cz.

předseda sekce bioklimatologie člověka Doc. MUDr. Jan Sitar, CSc.,
Horská 58, 616 00 Brno 16, pracoviště Interní a endokrinologická
ordinace Polikliniky v Kuřimi, tel. 541 428 217, e-mail:
Dr.Sitar@seznam.cz.

předsedkyně sekce agrobioklimatologie Ing. Hana Středová, PhD,
Spodní 20, 625 00 Brno, pracoviště Český hydrometeorologický ústav,
pobočka Brno, Kroftova 43, 616 67 Brno, tel. 541 421 028, e-mail:
hana.stredova@mendelu.cz

předseda sekce silvibioklimatologie Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc.,
Václavská 40, 639 00 Brno, pracoviště univerzita Brno, Zemědělská 1,
613 00 Brno, tel. 545 134 084, e-mail vyskot@mendelu.cz.

předseda sekce bioklimatologie zvířat Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc.,
Lažánky 19, 664 71 Veverská Bitýška, e-mail: novak.pavel@email.cz.

předseda sekce technické bioklimatologie Doc. Ing. Vladimír Adamec,
CSc., Vaculíkova 8, 638 00 Brno, pracoviště Centrum dopravního
výzkumu, v.v.i, Líšeňská 33a, 636 00 Brno, tel. 549 429 302, e-mail:
vladimir.adamec@cdv.cz.

Revizní komise:

Doc. Ing. Vlastimil Pasák, DrSc., Gorazdova 14, 120 00 Praha 2, tel.
224 922 615.

Prof. Ing. Jiří Klabzuba, CSc., Svobodova 11, 120 00 Praha 2, pracoviště
Česká zemědělská univerzita, 160 00 Praha 6 - Suchbátka, tel. 224 382 771,
e-mail klabzuba@af.czu.cz.

Ing. Věra Kožnarová, CSc., Lublaňská 19, Praha 2, pracoviště Česká zemědělská univerzita, 160 00 Praha 6 - Suchbátka, tel. 224 382 785, e-mail kožnarova@af.czu.cz.

Nejdůležitější změny stanov ČBkS

1. Sídlem společnosti se stává Brno, Kroftova 43, PSČ 616 67, z názvu společnosti se vypouští slovo „Praha“.
2. Ruší se předsednictvo Hlavního výboru a všechny jeho kompetence a povinnosti přecházejí na výbor.
3. Ruší se výbory sekcí a odborných pracovních skupin a jejich kompetence a povinnosti přecházejí na jejich předsedy.
4. Ruší se výběr zápisného při přijetí nového člena Společnosti.
5. Ruší se požadavek doporučení dvou řádných členů ČBkS při přijetí nového člena.
6. Do článku 1 se zařazuje odstavec 4 ve znění „ČBkS vyvíjí vědeckou a výzkumnou činnost v oboru bioklimatologie a příbuzných vědách“.
7. Do článku 10 se zařazuje odstavec g ve znění „účast členů ČBkS na plenárních jednáních a členů výboru na jeho jednáních je možné řešit i metodou per rollam, kdy elektronicky podané stanovisko člena je bráno jako jeho osobní účast“.
8. Výši členských příspěvků bude určovat výbor podle doporučení Rady vědeckých společností, nikoliv Valné shromáždění.
9. Řádné valné shromáždění se bude konat jednou za čtyři roky.
10. Výboru přísluší volit funkce členů výboru a jejich náhradníky.

Zpráva revizní komise

o výsledku hospodaření a správnosti účetní evidence České bioklimatologické společnosti Praha ve funkčním období 2007–2010

Vzhledem k ukončení funkčního období výboru ČBkS k 19. 5. 2010 byla dne 14. května 2010 revizní komisí provedena závěrečná kontrola hospodaření a účetních dokladů Společnosti. Hospodář a předseda společnosti, tj. pánové Dr. J. Střeščík a RNDr. Ing. J. Rožnovský, podali oběma revizorům v průběhu zmíněné kontroly vyčerpávající informace a případně vysvětlení.

Revizní komise ve složení Prof. Klabzuba a Ing. Kožnarová navázala na poslední zprávu komise ze dne 28. 3. 2007.

Revizní komise provedla kontrolu formální a věcné správnosti účetních dokladů a správnosti sestavení ročních účetních výkazů (rozvaha a výsledovka k 31. 12. 2009).

Revizní komise dále konstatovala, že finanční prostředky byly racionálně čerpány k zajištění vytčených úkolů Společnosti. Jejich vyúčtování bylo shledáno bez závad a v souladu s platnými předpisy. Účetnictví vlastních prostředků a prostředků z dotací je vedeno odděleně v souladu s předpisy AV.

Výsledek revize: Při kontrole revizní komise nezjistila žádné nedostatky ve vedení účetnictví, v čerpání dotací ani při sestavení ročních účetních výkazů; všechny zaúčtované doklady jsou vedeny v souladu s platnými předpisy.

Revizní komise proto doporučuje Valné hromadě schválit hospodaření a finanční výsledek Společnosti za kontrolované funkční období 2007–2010.

V Praze dne 14. 5. 2010

Ing. Věra Kožnarová, CSc.
revizor

Prof. Ing. Jiří Klabzuba, CSc.
revizor

Zpráva z konference „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“

konané ve dnech 18. – 20. května 2010 v Úpici

Ve dnech 18. – 20. května 2010 se v Úpici uskutečnila 31. interdisciplinární konference s názvem "Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí", kterou pořádala Hvězdárna v Úpici ve spolupráci s Komisí pro otázky životního prostředí AV ČR, Českou astronomickou společností – Východočeskou pobočkou v Úpici, Českou astronomickou společností – Sluneční sekcí, Českou bioklimatologickou společností, Českou lékařskou společností J.E.Purkyně – Spolkem lékařů v Trutnově, Jednotou českých matematiků a fyziků a Městem Úpice. Hlavním garantem akce byla Hvězdárna v Úpici. Konference se zúčastnilo okolo 60 odborníků z různých zainteresovaných oborů i zájemců z naší republiky a ze Slovenska.

Konferenci tradičně zahájila RNDr. Eva Marková, CSc., ředitelka Hvězdárny v Úpici. Po té účastníky přivítala starostka města Úpice paní Ing. Iljana Beránková. Poté již probíhala odborná část. Jednání bylo stejně jako

v minulosti rozděleno do jednotlivých bloků – astronomického, přístrojového, geofyzikálního, meteorologického, ekologického, medi-cínského a filozofického. Celkem zaznělo 34 referátů z uvedených oblastí, přičemž většina z nich se zabývala vztahy a souvislostmi mezi jednotlivými obory.

Mezi astronomickými referáty patřily mezi nejzajímavější příspěvky, které byly věnovány slunečním cyklům (M. Minarovjeh a kol.: „Emisná koróna a protuberancie: kandidáti na predpoveď maxim a minim cyklov slnečnej aktivity“, J. Čech: „Rok minima slunečního cyklu No 23 – prognóza a skutečnost“). Astronomický blok byl zakončen sérií referátů týkající se přístrojové techniky, prezentovaný pracovníky z Ústavu fyziky plazmatu AV ČR, v.v.i. Praha, Vývojové optické dílny Turnov. Seznámili účastníky s nejžhavějšími novinkami z jejich dílny.

Z geofyzikálních referátů tentokrát nejvíce zaujal referát J. Zedníka „Haiti, Chile, Turecko 2010, co přijde příště a jaké mohou být následky?“ především pro svoji bezprostřední aktuálnost, která vyplývá již z názvu.

Meteorologická a ekologická část byla tradičně věnována biometeorologickým předpovědím, výstražné službě a fenologii. J. Fialová a kol. zde také mimo jiné představili multimediální výukový materiál Revitalizace v krajině.

Medicínskou část tradičně ovládl prof. Mikulecký se svými spoluautory. Za opravdu zajímavý referát z jeho dílny lze považovat referát „Riadi sa bioenergetika mitochondrií potkana solárnym aj lunárnym dňom?“, na němž se velkou měrou podílela a také jej prezentovala jedna ze spoluautorů dr. Anna Gvozdjaková.

Poslední dopoledne bylo již tradičně věnováno filosoficky zaměřeným příspěvkům. Všechny referáty z tohoto bloku byly na vysoké úrovni, za všechny je třeba vyzdvihnout příspěvek M. Rabase „Smysl člověka ve vesmíru“.

Ve večerním programu, který se stal už tradicí, vystoupil Vojtech Rušin, který zavedl posluchače na atomový atol Enewetak, kde společně s kolegy pozoroval úplné zatmění Slunce v r. 2009.

Odbornou úroveň konference lze opět hodnotit jako velmi vysokou, o konferenci byl velký zájem mezi našimi i slovenskými odborníky z jednotlivých zahrnutých oborů a prakticky po každém referátu následovala vysoce kvalifikovaná diskuse.

O konferenci byl zájem i mezi sdělovacími prostředky a veřejností, informace z ní byly publikovány průběžně. Zástupci některých sdělovacích prostředků byli přímo přítomni na konferenci.

Z konference bude vydán sborník.

Eva Marková

Činnost Fytotechnické sekce ČBkS v roce 2010

Členové Fytotechnické sekce ČBkS se tradičně účastní tuzemských zahraničních konferencí s prezentací výstupů výzkumných projektů. V roce 2010 byly prezentovány výsledky na konferencích: MendelNet 2010

Proceedings of International Ph.D. Students Conference (Brno), Voda v krajině (Lednice), Rekreační a ochrana přírody (Křtiny), Aktuální poznatky v pěstování, šlechtění, ochraně rostlin a zpracování produktů (Brno), Bioklima 2010 (Praha), Fyzická geografie a kulturní krajina (Brno), XVIII. posterový den Transport vody, chemikálií a energie v systému půda-rostlina-atmosféra (Bratislava), Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí (Úpice), XV. Medzinárodné stretnutie snehárov (Loučná nad Desnou), 61. Jahrestagung der Vereinigung der Pflanzzüchter und Saatgutkaufleute (Gumpenstein – Rakousko), Doprava, zdraví a životní prostředí (Blansko), 2nd Moravian Conference on Rural Research EURORURAL '10 (Brno), Krajinné inženýrství 2010 (Praha). Ve spolupráci se SBkS byly uspořádány pracovní a koordinační dny v Šachtíčkách na téma: metody a postupy v oblasti fenologie rostlin, v Telgártu (Slovensko) na téma: komparativnosti fenologických metodik v ČR a SR a v Mikulově na téma: příprava každoroční bioklimatologické konference v roce 2011. V rámci spolupráce s Uniwersytet Jagielloński, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej a dalšími institucemi proběhl seminář v Krakówě na téma problematik řešených na jednotlivých zúčastněných pracovištích a potenciální spolupráce při řešení mezinárodních vědeckých projektů. Výsledky vědecké činnosti byly publikovány v konferenčních sbornících z uvedených akcí a ve vědeckých (Contributions to Geophysics and Geodesy, Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeleianae Brunensis, Meteorological Journal, Práce geograficzne, Acta Carsologica Slovaca) a odborných periodikách (Úroda).

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovala intenzivní kooperace s Institut für Hydraulik und landeskulturelle Wasserwirtschaft a Institut für Pflanzenbau und Pflanzenzüchtung (BOKU Wien) v rámci mezinárodních projektů pro mobility vědeckých pracovníků AKTION: Validace modelu pro

výpočet kompletní vláhové bilance na základě lyzimetrických dat. Projekt je zaměřen především na srovnání modelovaných dat kompletní vláhové bilance a výsledků lyzimetrických měření. Hlavním výstupem projektu je validace modelu AVISO. Na základě klimatických dat je modelem spočtena kompletní vláhová bilance. Tyto výsledky jsou srovnány s výsledky vláhové bilance zjištěné na základě přímého měření pomocí váhového lyzimetru. Výsledky těchto dvou způsobů stanovení vláhové bilance jsou statisticky vyhodnoceny a graficky zpracovány. V případě úspěšné validace bude pro území ČR zpracována mapa složek vláhové bilance na základě dat z Českého hydrometeorologického ústavu. Dále je v rámci mezinárodní spolupráce AKTION realizován projekt Produkce a kvalita biomasy meziplodin v kontextu s Nitrátovou směrnicí – situace a metody hodnocení v České republice a v Rakousku. Cílem projektu je hodnocení dynamiky nárůstu, celkového množství a parametrů podzemní biomasy nejpěstovanějších druhů meziplodin. Sledována je rychlost uvolňování dusíku z podzemní biomasy do půdy. Použity jsou odrůdy hořčice bílé (*Sinapis alba* L.) a svazenky vratičolisté (*Phacelia tanacetifolia* Benth), které jsou jako meziplodiny využívány nejčastěji. Plodiny jsou sledovány v polním pokusu na dvou lokalitách v ČR a v rámci nádobových pokusů. Parametry kořenového systému v polním pokusu jsou hodnoceny metodou měření jeho elektrické kapacity. Parametry kořenového systému v nádobovém pokusu jsou hodnoceny měřením jeho elektrické kapacity a metodou analýzy obrazu, kterou používá IPP BOKU Wien) Součástí spolupráce je také srovnání národních legislativních norem a metodik souvisejících s redukcí nitrátů v půdě prostřednictvím meziplodin. Společné výsledky z řešení projektů byly prezentovány na tradiční mezinárodní konferenci 61. Jahrestagung der Vereinigung der Pflanzenzüchter und Saatgutkaufleute (Gumpenstein – Rakousko) v sekci Ertrag versus Qualität bei Getreide, Öl- und

Eiweißpflanzen. Konference se každoročně účastní několik stovek účastníků se zaměřením na pěstování, šlechtění, genetiku a fyziologii rostlin. Na konferenci byl prezentován příspěvek: Yield of spring barley in dependence of soil moisture balance (Tomáš Středa, Hana Středová, Mojmír Kohut, Jaroslav Rožnovský).

Jaroslav Rožnovský

Činnost ČBkS v roce 2011

Činnost ČBkS bude i v roce 2011 částečně financována státem prostřednictvím Rady vědeckých společností, složky Akademie věd, formou dotace jednotlivých projektů. Těžištěm činnosti Společnosti budou tedy následující projekty:

Projekt **I/11** – Vydání Zpravodaje č. 41 pro členy ČBkS, odborného informativně-organizačního obsahu v hraničním vědním oboru bioklimatologie všech tří skupin – člověka, rostlin a zvířat – v nákladu 80 výtisků o rozsahu cca 25 stran. Zpracovatelem projektu je RNDr. Jaroslav Střeščík, CSc.

Projekt **II/11** – Pořádání pravidelného, v pořadí již 32. semináře „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“. Seminář se bude konat v Úpici ve dnech 17. – 21. května 2011. Zpracovatelkou a realizátorkou projektu je RNDr. Eva Marková, CSc. Informace a přihlášky: RNDr. Eva Marková, CSc., Hvězdárna v Úpici, U Lipek 160, 542 32 Úpice, tel. 499 881 731 nebo 499 882 289, e-mail: markova@obsupice.cz nebo mullerova@obsupice.cz. Podrobnější informace jsou na www stránkách

<http://www.obsupice.cz> → seminář, kde je i elektronický formulář přihlášky. Přihlášku i s abstraktem je nutno poslat do 15. 3. 2011.

Projekt **III/11** – Pořádání konference „Mikroklima a mezoklima krajinných struktur a antropogenních prostředí“. Konference se bude konat 2. – 4. února 2011 v hotelu Skalní mlýn v Moravském krasu. Zpracovatelem a realizátorem projektu je Ing. Hana Středová, PhD., e-mail: mikroklima@centrum.cz, telefon 545 132 477. Na této adrese jsou k dispozici informace a přihlášky. Jsou též na webových stránkách Společnosti, <http://www.cbks.cz>. Přihlášeným účastníkům bude zaslán podrobný program.

Projekt **IV/11** – Vydání publikace „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat 2011“. V této publikaci budou uveřejněny příspěvky účastníků stejnojmenného semináře, který se bude konat v Brně v prosinci 2011 v budově pobočky ČHMÚ Brno, Kroftova 43, 616 67 Brno. Zpracovatelem a realizátorem projektu je Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc. Informace a přihlášky na seminář: Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc., tel. 603 783 765, nebo RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., e-mail: roznovsky@chmi.cz, telefon 541 421 020.

Podle novelizovaných směrnic pro dotace se pořádání konference nebo semináře a vydání sborníku považuje pro účely poskytování dotací za dvě samostatné akce. ČBkS se samozřejmě bude podílet také na publikování přednesených referátů na konferencích v rámci projektů II a III a na pořádání semináře, z něhož budou příspěvky publikovány v rámci projektu IV.

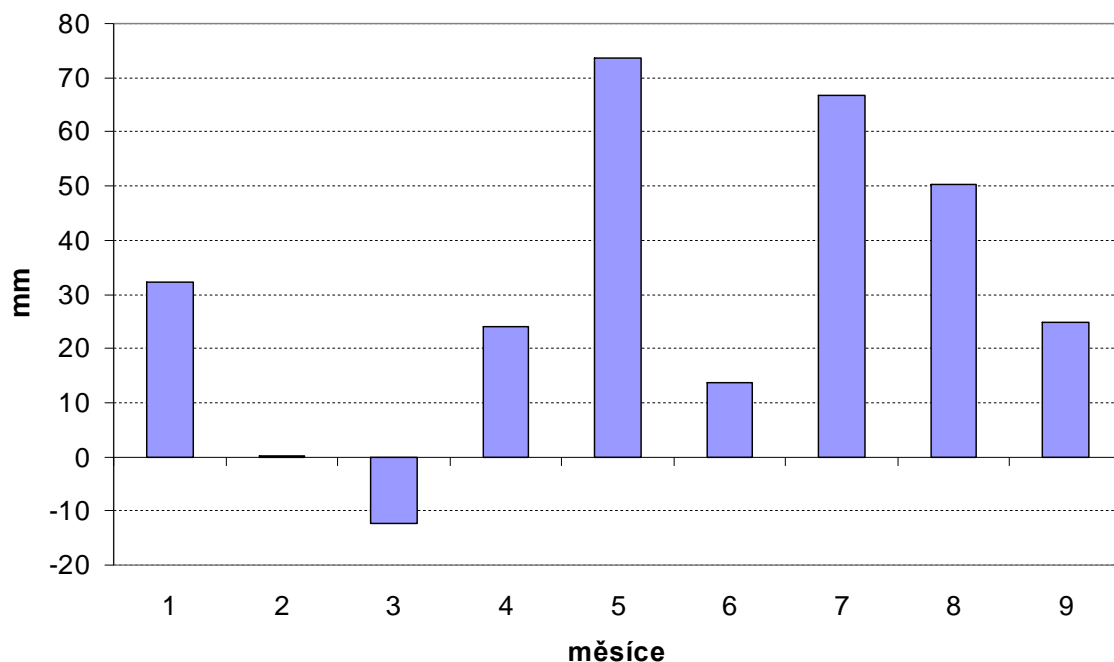
ČBkS se bude také podílet na pořádání pravidelné Česko-Slovenské bioklimatologické konference (Bioklimatologické pracovní dny 2011), jejímž

hlavním pořadatelem bude v roce 2011 Slovenská bioklimatologická společnost. Konference se bude konat v září 2011 v Topolčiankách (přesný termín není ještě stanoven). Kontaktní adresa: Doc. RNDr. Bernard Šiška, PhD, e-mail: bernard.siska@uniag.sk. Bližší informace budou na jaře k dispozici na webových stránkách naší Společnosti, <http://www.cbks.cz>.

Stručné hodnocení počasí roku 2010

Průběh počasí roku 2010 opět potvrdil, že se oprávněně hovoří o jeho vysoké proměnlivosti hlavně v posledním desetiletí. Tento rok je možné charakterizovat jako povodňový, protože se projevil obzvláště vydatnými srážkami a následnými povodněmi, a to hlavně tzv. náhlými, vznikající po přívalových deštích z kumulonimbů. Následné stručné hodnocení vychází z analýzy vybraných meteorologických prvků ze šesti klimatologických stanic Českého hydrometeorologického ústavu na území jižní Moravy.

Úhrn srážek za vegetační období od dubna do září dosáhl v roce 2010 v průměru z celé oblasti 572 mm, což přesahuje dlouhodobou hodnotu o 247 mm vyšší. Analýza odchylek v jednotlivých měsících ukazuje, že pouze březen byl oproti dlouhodobému průměru sušší (Obr. 1). Na většině hodnoceného území po suchém březnu nastoupil vlhký duben, květen byl velmi vlhký, červen normální, červenec velmi vlhký, srpen byl v některých místech vlhký a září bylo srážkově normální. Největší odchylky byly zaznamenány v květnu, kdy například ve Starém Městě u Uherského Hradiště přesahoval měsíční úhrn srážek až o 107 mm dlouhodobou hodnotu. Dále pak v červenci, kdy byl měsíční úhrn srážek, např. v Kuchařovicích oproti průměru o 93 mm vyšší.

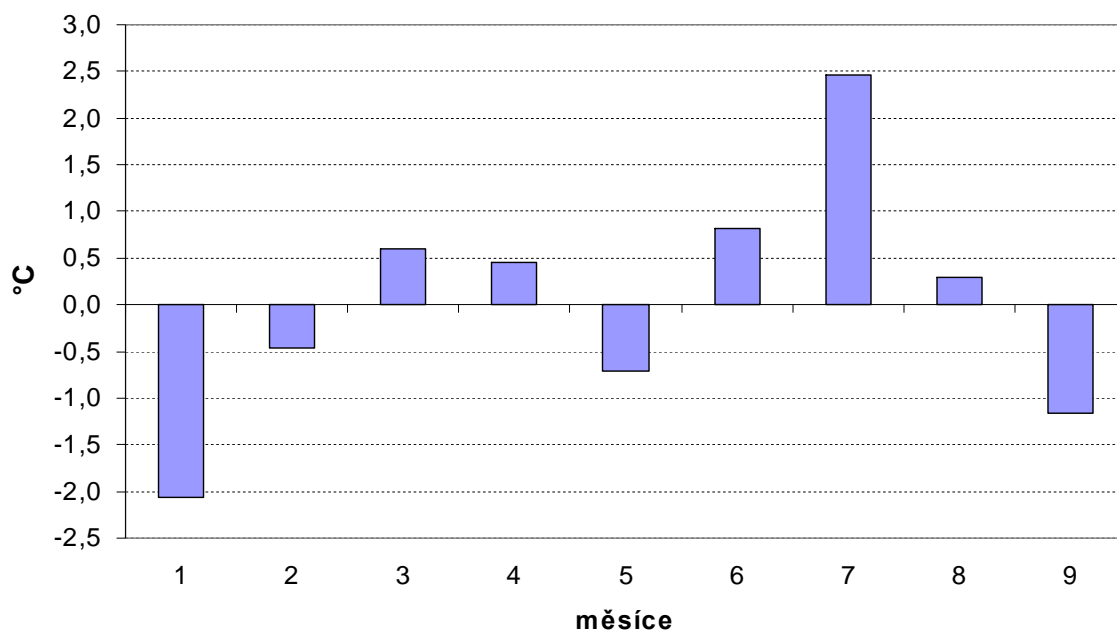

Obr. 1. Odchyly měsíčních hodnot sumy srážek (mm) v roce 2010 od průměru z období 1961 – 2000 pro oblast jižní Moravy.

S vysokými úhrny srážek souvisí logicky zvýšená oblačnost, ale přesto se významně neprojeví nižší teploty vzduchu. Období leden–září roku 2010 lze hodnotit jako teplotně normální. Průměrná teplota vzduchu ve vegetačním období činila 15,9°C. Výrazné odchyly od dlouhodobého průměru se vyskytly v lednu, který byl chladný, a v červenci, který byl naopak teplým měsícem (Obr. 2). Poměrně velké výkyvy denní teploty byly zaznamenány také v březnu, kdy jeho první část byla ve srovnání s dlouhodobým průměrem výrazně chladnější a naopak druhá polovina tohoto období byla teplejší, s odchylkami +7 až 9°C.

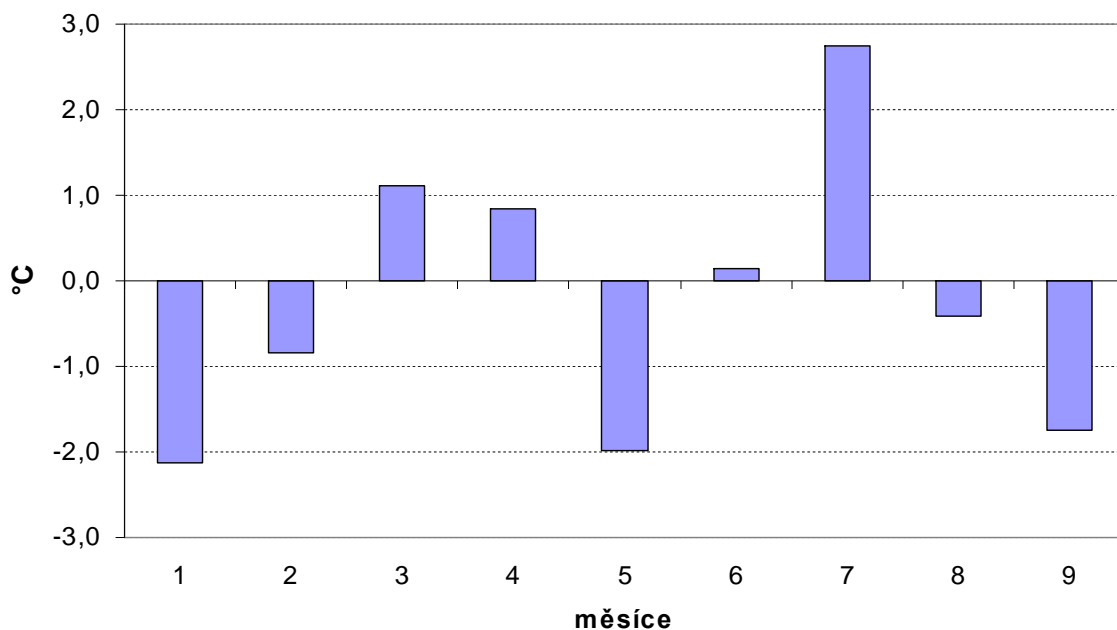
V případě denních extrémů teploty vzduchu lze sledované období klasifikovat jako normální, i když odchyly od dlouhodobých hodnot obou charakteristik – maximální a minimální teploty – jinak v průběhu roku 2010

kolísaly. Běh měsíčních odchylek maximální teploty vzduchu v podstatě odpovídá odchylkám průměrné denní teploty. Největší odchylky se vyskytly v lednu a červenci, podobně jako v případě denní teploty, nicméně dosti značná byla také květnová odchylka (Obr. 3). Maximální teplota v tomto měsíci činila v průměru 17,9°C a byla na jednotlivých stanicích menší než průměr z referenčního období 1961–2000 o 1,5°C až 3,0°C.

Obr. 2. Odchylky měsíčních hodnot denní teploty vzduchu (°C) v roce 2010 od průměrů z období 1961–2000 pro oblast jižní Moravy.

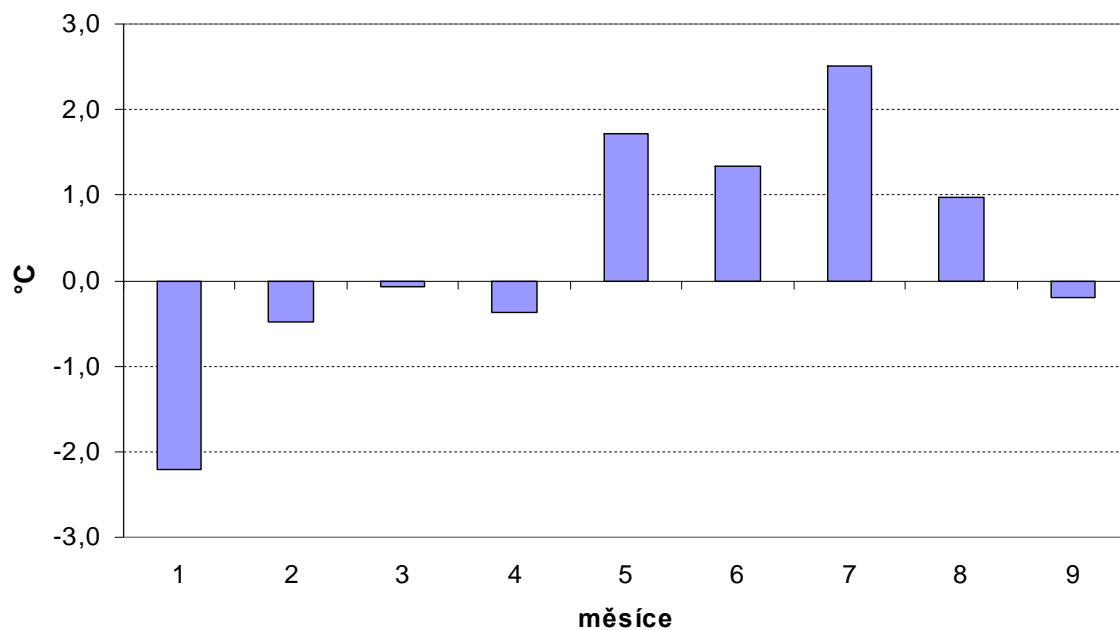
Nevysoké hodnoty maximální teploty v květnu 2010 roku byly způsobené velkou oblačností, která na druhou stranu zároveň omezovala noční pokles teploty. V důsledku této skutečnosti minimální teplota byla v průměru větší o 1,7°C než dlouhodobá hodnota. Z analýzy minimální teploty vzduchu vyplývá, že ve srovnání s dlouhodobým pozorováním byl leden 2010 roku chladnější, únor, březen a duben normální, zatímco v období od května do srpna byla minimální teplota vyšší než obvykle (Obr. 4). Průměrná minimální teplota vzduchu ve vegetačním období sledovaného roku činila 10,9°C.

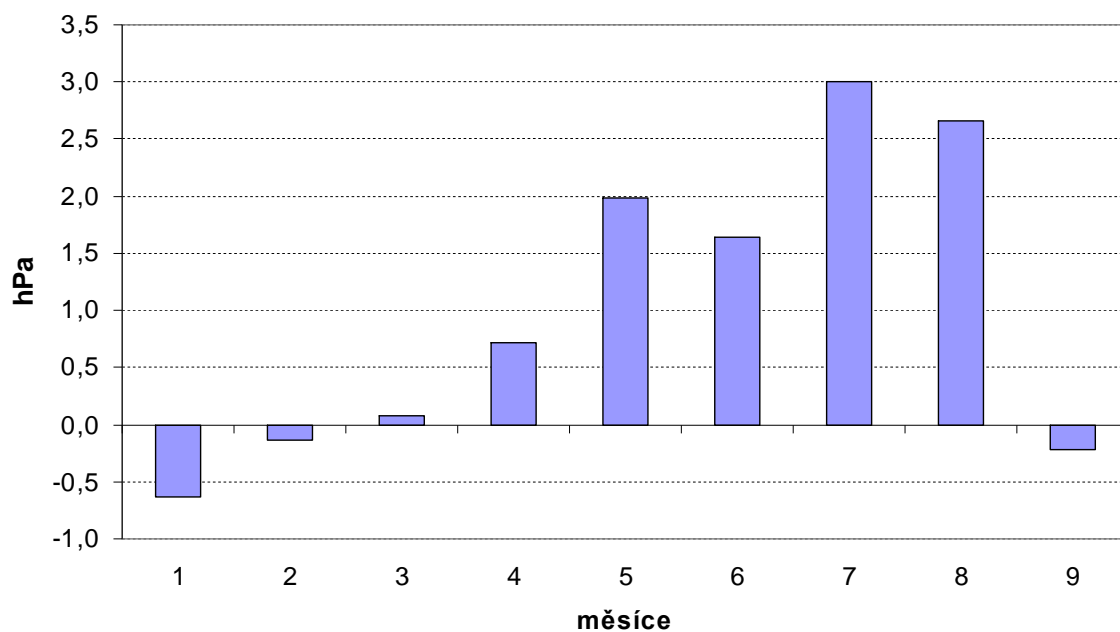
Obr. 3. Odchylky měsíčních hodnot maximální teploty vzduchu (°C) v roce 2010 od průměrů z období 1961–2000 pro oblast jižní Moravy.

Pro hodnocení meteorologických podmínek ve vztahu k vývoji zemědělských plodin je navíc důležité sledování aktivních teplot nad 5°C a nad 10°C. Roku 2010 byly sumy aktivních teplot vyšší než v referenčním období 1961–2000. V případě sumy 5°C a vyšší dosáhly její hodnoty na konci září od 3038°C (Kuchařovice) po 3123°C (Brno) a v případě teploty 10°C a vyšší se suma pohybovala v rozpětí od 2700°C (Kuchařovice) po 2872°C (Brno). Pro průběh aktivních teplot bylo charakteristické, že překročení sledovaných termických prahů nastoupilo dříve než obvykle. Jejich růst se nicméně zastavil v polovině května, což se projevilo ve zmenšení denních odchylek od dlouhodobých průměrných hodnot.

Vysoké úhrny srážek byly příčinou vysoké vlhkosti vzduchu, která byla v období květen až srpen nadnormální (Obr. 5). Průměrná hodnota tlaku vodní páry ve vegetačním období dosáhla 13,9 hPa.

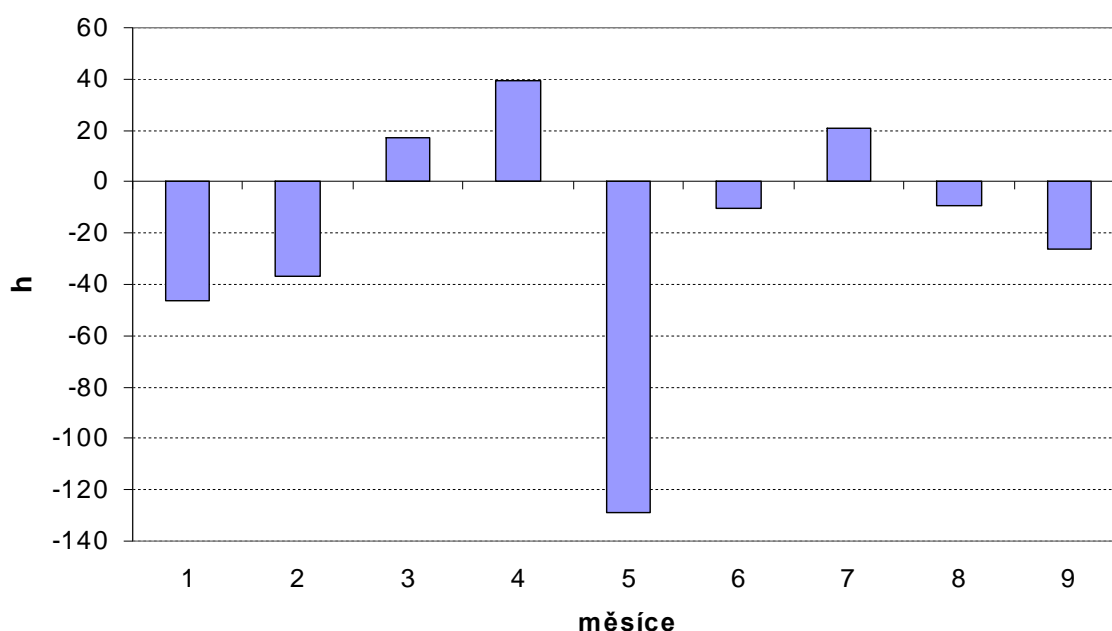

Obr. 4. Odchytky měsíčních hodnot minimální teploty vzduchu (°C) v roce 2010 od průměrů z období 1961–2000 pro oblast jižní Moravy

Obr. 5. Odchytky měsíčních hodnot tlaku vodní páry (hPa) v roce 2010 od průměrů z období 1961–2000 pro oblast jižní Moravy.

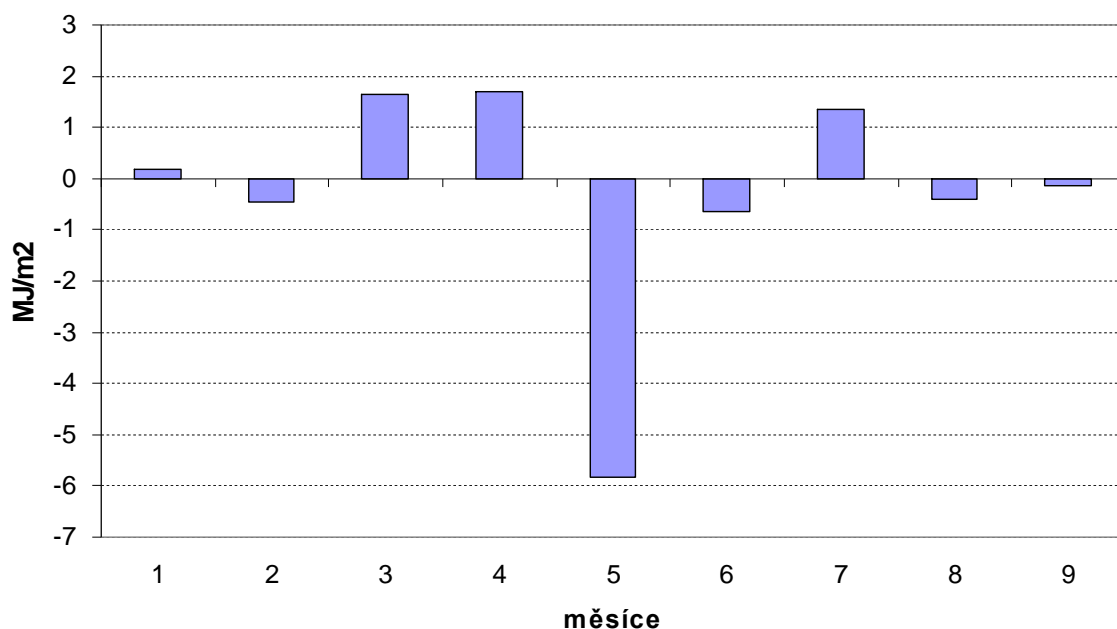
Vyšší srážková činnost, a tím vyšší oblačnost způsobily, že došlo ke zkrácení doby slunečního svitu (Obr. 6). Roku 2010 dosáhl jeho úhrn za vegetační období na jižní Moravě hodnoty 1190 h, a byl tedy o 115 h nižší nežli v referenčním období 1961–2000 (v procentuální hodnotě to činí 9% dlouhodobého průměrného úhrnu). V jednotlivých měsících však odchylky nebyly vyrovnané. Extremní odchylka se vyskytla v květnu, kdy na celém území byla doba slunečního svitu roku 2010 až o 129 kratší, nežli činí průměr za období 1961–2000. Největší rozdíl byl v Kuchařovicích, kde tato hodnota dosáhla 145 h. Ve zbývajících měsících vegetačního období se slunečné a zatažené dny natolik střídaly, že měsíční odchylky od dlouhodobého průměru byly podstatně nižší než v květnu.

Obr. 6. Odchylky měsíčních hodnot doby slunečního svitu (h) v roce 2010 od průměrů z období 1961–2000 pro oblast jižní Moravy.

S dobou slunečního svitu souvisí úhrny globálního záření, které je možno sledovat na příkladu ze stanice Kuchařovice (Obr. 7). Z analýzy odchylek je zřejmé, že květen byl ve srovnání s referenčním obdobím

1984–2000 výrazně podnormální. Úhrn globální radiace za vegetační období dosáhl 3046 MJ/m².

Obr. 7. Odchylky měsíčních hodnot globálního záření (MJ/m²) v roce 2010 od průměrů z období 1961–2000 pro oblast jižní Moravy.

Závěry

Z podrobné statistické analýzy meteorologických podmínek na jižní Moravě v roce 2010 vyplývá, že z klimatologického hlediska je možno charakterizovat tři první kvartály roku 2010 jako vlhké a teplotně normální. Můžeme konstatovat, že měsíc leden byl nejchladnějším měsícem, a jeho teploty byly oproti dlouhodobému průměru nižší, ale srážky byly vyšší. Začátek vegetačního období v roce 2010 v oblasti jižní Moravy připadá již na druhou polovinu března, který jako celek byl sušší s víceméně průměru odpovídajícími teplotami vzduchu. Pro zemědělské plodiny se negativně projevil průběh počasí v květnu, s nadnormálními srážkami, nižšími hodnotami slunečního záření, vysokou vlhkostí vzduchu při jen jeho mírně

nižšími teplotami. Vysoká vlhkost vzduchu se projevovala ve všech letních měsících, přitom teploty vzduchu byly mírně, v červenci významně vyšší než dlouhodobé průměry.

Vysoké, místy extrémní úhrny srážek, často charakteru přívalových dešťů způsobily na mnoha místech povodně. Tyto byly v médiích často označovány jako „bleskové“. Jistě, že výskyt povodní byl vyvolán mimořádnými srážkami, ovšem na rozsahu povodní se projevil i způsob hospodaření v krajině. Často byly mezi postiženými místy lokality, kde není provedena pozemková úprava s respektováním protierozní ochrany, včetně vhodných pěstebních postupů.

Průběh počasí tohoto roku nebyl z pohledu bioklimatologického příznivý. Díky vysokým srážkám byly mnohé plochy velkou část vegetačního období podmačeny, mnohé porosty byly při povodních zničeny. Na mnoha místech nebyly dobré podmínky pro sklizeň obilovin a řepky. Vyskytovaly se podmínky pro rozvoj plísni. Výsledkem bylo mnoho poškozených porostů, protože infekční tlak byl vysoký a přitom i provedená ošetření byla často ihned smyta deští. To mělo za následek nižší úrody ovoce, např. velmi nízká byla úroda meruněk, významně poškozených moniliózou. Podobně byla na mnoha místech nízká úroda hroznů.

Jak dokládá naše analýza, je velmi potřebné studovat projevy počasí i z pohledu bioklimatologického, věnovat se jeho výzkumu a tak pomoci řešit nejen zemědělskou produkci, ale celkové hospodaření v naší krajině.

Jaroslav Rožnovský, Gražyna Knozová

Jubilanti v roce 2010

Přejeme všem našim jubilantům hodně zdraví a spokojenosti

= 60 let =	
Toman František Doc.Ing.CSc	2. 3. 1950
= 65 let =	
Žižková Eva RNDr.CSc.	23. 3. 1945
= 70 let =	
Klimeš Jan	17. 10. 1940
= 75 let =	
Badal Jiří MUDr.	13. 3. 1935
= 82 let =	
Krečmer Vladimír Ing.CSc.	22. 1. 1928
Skuhravý Václav Dr.CSc.	1. 4. 1928
= 83 let =	
Valníček Boris RNDr.DrSc.	11. 4. 1927
= 86 let =	
Pasák Vlastimil Doc.Ing.DrSc.	23. 12. 1924